

A soproni Szent Imre Kollégium története I.

Évfolyamunk beiratkozásának 60. évfordulóján, 2013 őszén az egykori Dimitrov téri kollégiumunknál busszal megállva percek alatt egykori közös élményeinket idéztük fel. Megállapíthattuk, hogy többségünk a „Szent Imre” régi néven kívül szinte semmit sem tud diákszallónk történetéről. Megítélésem szerint az ezzel kapcsolatos általános ismeretek is igen hiányosak.

A soproni Szent Imre Kollégium a 30-as években. (NymE KL)

Zoltán bátyám – 1918-ban született legidősebb testvérem – az 1940-es évek táján a Szent Imre Kollégiumban lakott. Hagyatékában egy fényképet találtam az akkor ott lakó egyetemi hallgatókról, a kollégium vezetőiről.

Egyetemi tanulmányai idején édesapám a Zirci Apátság Csörötneki Erdőgazdálkodás vezette. Családi hagyatékunkban őrzöm édesanyám kimutatásait a gazdálkodásból származó bevételekről és kiadásokról. Itt találtam rá számos érdekes tétel között Zoltán bátyám soproni tanítatásának havi költségére. Ezek szerint édesanyánk a gazdálkodásból általában havi 100 pengőt teremtett elő erre a célra.

A 90. életévét 2013-ban ünneplő egykori tanárom, *Szy Ferenc*, az életéről és kanadai vadászkalandjairól írt könyvében utalt arra, hogy ő is lakója volt a 40-es évek közepén az épületnek. Internetes kapcsolatunk révén beazonosította a képen szereplők nagy részét. *Szörényi Miklós*, aki az államosításig szintén lakója volt a szállónak, gyarapította a személyes visszaemlékezéseket. Levéltári kutatás során sok érdekes, a kort jellemző, a kollégium alapításával és működésével kapcsolatos adatra találtam. Ennek egyik eredménye *Riedl Gyula*, szakmatörténetünk legendás személyiségének visszaemlékezése kollégiumi éveire. *Tompa Károly* és

Zsigó László témával kapcsolatos emlékeit az Erdészettörténelmi Közlemények értékes kiadványai alapján idézem.

Mendly Lajos megküldte számomra *Ribmer László* pécsi bányamérnök egyetemünk első soproni éveit felidéző emlékirat-részletét. Ebben érdekes, kevésbé ismert tényeket is megörökít a szerző.

A Selmecről Sopronba áttelepült Bányász- és Erdőmérnöki Főiskola hallgatóinak szállásgondjait jelentősek voltak. Átmeneti megoldások után alakult ki a kollégiumok, magánzállások rendszere.

A diákok abban az időszakban a következő helyeken szállhattak meg:

- Hotel Inter
- 5. gyalogezred Ágfalvi úti lakatnyája, Levente Internátus
- Erdélyi Diákokotthon, Kontra Kollégium
- NÉKOSZ kollégiumok, MEFESZ Kollégium
- Magánzállások (kamarák)

A részletes tanulmányomból itt csupán megemlítem az összefogás egyik szép példáját, az Erdélyi Diákokotthon létrehozását. 1940-ben sok székely hallgató érkezett Sopronba. Újrászervezték az 1860-as években Selmecen alapított Erdélyi Kört. Több évszázados történelmi és kulturális hagyományokból levezethető erdélyi demokratikusabb gondolko-

dás jellemezte közösségüket. Az Ifjúsági Kör aktív részeként nagy szerepük volt a nácibarát, szélsőjobbos irányzatok elleni küzdelemben, az Egyetem külföldi kitelepítésének megakadályozásában.

A Kör háttérében 1940 ősztől 1941-es tanév végéig 20 főt helyeztek el ideiglenesen az egykori Tanári Üdülőben (később Pedagógus Üdülő, Egeredidomb 2.). Ezután *Radics József* építéstől bérelt lakásban (Mátyás király út 5. sz.) 18 diákot szállásoltak el havi 10, majd 12, végül 20 pengőért.

Az önkormányzati alapon működő kollégium vezetői: 1941/42 tanévben *Zonda Pál* elnök és *Lőrincz Levente* pénzügyi felelős, 1942/43-ban *Bocsaánszky János*, majd 1945-ig *Lőrincz Levente* voltak. 1946-tól a megszűnésig *Tompa Károly* volt a vezető és *Kádár Zsombor* a gazdasági felelős. Az erdélyi bányavállalatok és erdőgazdaságok is támogatták a fenntartást. A diákokotthon hatévi példás működés után erdélyi hallgatók hiányában önmagától megszűnt.

A soproni diákszallások kialakításának folyamatában 1928-tól az államosításig nagy szerepet játszott az egyházi alapítású soproni Szent Imre Kollégium. Története szakmai múltunk korra jellemző eleme.

A Szent Imre kollégiumok alapítása

A századfordulón az állami kollégiumok sem enyhítették a hallgatók szállásgondjait. Egyedül az 1895-ben alapított Eötvös Kollégium adott lehetőséget a kiemelkedően tehetséges diákok támogatására.

A Szent Imre kollégiumok hálózatát *Glattfelder Gyula* 1900-ban bérelt lakásokban kezdte kiépíteni. E mögött az a véleménye állt, hogy a századforduló körüli gazdasági és kulturális fellendülés hatására az állami felsőszintű oktatásban háttérbe szorult a katolikus szellemű oktatás. Ennek kiegyensúlyozását kívánta kollégiumi hálózattal megteremteni.

Glattfelder magánalapítványja mögött széles körű erkölcsi és anyagi támogatást szervezett. Célja: kezdetben a Budapesten tanuló katolikus egyetemisták lakásgondjainak enyhítése és a vallásos szemléletük erősítése. Így 1902-ben létrejött a Katolikus Főiskolai Internátusi Egylet komoly pénzügyi háttérrel. 1911-től 1949 november 27-i feloszlásáig Szent Imre Főiskolai Internátusi Egyesület elnevezéssel működött az alapítvány.

Budapesten először néhány lakást béreltek erre a célra, majd rövid idő

alatt létrehozták 1908-ban a 200 férőhelyes budai, majd 1910-ben a 300 férőhelyes pesti Szent Imre kollégiumokat.

A két háború közt Szegeden és Sopronban is építettek 100-100 férőhelyes diákszállót. Az alapítvány épületeiben 1937-ben 400 diák kapott elhelyezést általában egy-, illetve kétágyas szobákban. A tanulás feltételeit jól felszerelt könyvtár, klubhelyiség, menza is biztosította. A vallásos nevelés szolgálatában kápolna is volt az épületekben. Az üzemeletetést biztosító alapítvány a tehetséges diákok ingyenes felvételét is lehetővé tette és segélyekkel is enyhítette a jelentős anyagi terheket.

A soproni Szent Imre Kollégium

A főiskola soproni letelepedésével egyre nőtt a hallgatóság létszáma. Rihmer László emlékiratában írja: „... az internátus nagyon kicsi volt és zsúfolt, valamint nagyon szegényes volt, s az albérleti árak is emelkedtek a városban.” A katolikus hallgatókból az 1920-as évek elején alakult Főiskolai Mária Kongregációból indult el a Szent Imre Kollégium létesítésének gondolata. Az egyház és a város támogatta ezt a felvetést.

Hivatalosan 1925-ben az Emericana (Szent Imrész) katolikus szervezet kezdeményezte Sopronban egy diákszálló felépítését. A működés szigorú, zárt közösségre jellemző alapszabálya ismeretében az Ifjúsági Kör vezetősége – egységét féltve – elutasította az ajánlatot.

Feltételezhetően a Kör álláspontja ismeretében, azt figyelembe véve, a Szent Imre Főiskolai Internátusi Egyesület nevében Glattfelder Gyula 1927. január 31-én levélben kereste meg *Thurner Mi-*

bályt, Sopron polgármesterét. A város közgyűlése 1927. szeptember 29-én hozott határozatában az alapítvány számára ingyenesen 1500 négyszögöles telket, homokot és az alapozáshoz követ ajánlott. Az építkezési költségek felét az alapítvány, másik felét az állam biztosította.

A kollégium épületét *Siegel Albin* és *Nagygyőri Szőts Imre* budapesti építésszek tervezték, a kivitelező *Hárs György* építész volt.

Az 1928. április 29-i ünnepélyes alapkövetétel után az építkezés gyorsan haladt és december 28-án Glattfelder Gyula csanádi püspök jelenlétében fel is avatták az épületet.

Az Erdészeti Lapokban megjelent hirdetés és a Soproni Szent Imre Kollégium egyetemi tájékoztatója (NymE KL) alapján a kollégium működésének szellemét három törekvés határozza meg:

- keresztény világnézeti alapon a fejlődő férfijellemek egész emberre formálása;
- a tanulmányok elmélyítése mellett a modern kor műveltségének alapos elsajátítása;
- az évszázados selmeczi hagyományok alapján „örömmel teljes diákéletet teremteni” a kollégium falai közt, együttműködve a kívül élő diáktársakkal.

A felvételi kérvényben meg kellett adni a szülő „polgári állását”, pontos címét és mellékelteként csatolni kell a keresztlevelet (csak keresztény ifjakat vettek fel), indexet (bizonyítványt), hittanártól, vagy lelkészről erkölcsi bizonyítványt.

Felvétel esetén nyilatkozatot kellett tenni, melyben becsületszóval fogadják meg az intézet szabályainak megtartá-

sát. Az egyházi intézményben alapvető követelmény volt a valláserkölcs szerinti élet. A tanulmányi eredményt féltve értékeltek, és erről tájékoztatták a szülőket. A házirendet megsértőket legvégső esetben eltávolították. A kort jellemző érdekesség, hogy vallási alapon a párbajozást is kizárással járó, súlyos vétkek közé sorolták.

Az elsőéveseket kétágyas, a többi hallgatót általában egyágyas szobákban helyezték el. Az évi 800 pengő kollégiumi ellátási díj ellenében lakást, takarítást, világítást, reggelit, ebédet és vacsorát, háziiorvosi gyógykezelést kaptak a hallgatók. Kiváló magaviseletű és jól tanuló diákok számára kedvezményes díj is megállapítható volt. „*Bármily nehéz a szülők anyagi helyzete, ha a fiú viselkedésével és tanulmányával meg nem szolgálja, kedvezményt nem kaphat.*” A befizetést félvétenként és havi bontásban előre kellett teljesíteni.

Az ifjúságnak kápolna, könyvtár, olvasóterem, társalgó- és játéktér, előadóterem, a legmodernebbül felszerelt tusoló, tornaterem és zenetermek, valamint hatalmas udvar és kert álltak rendelkezésre.

A kollégiumi ének- és zenekarnak „minden arra alkalmas növendék” kötelezőleg tagja volt, az idegen nyelvek tanulását támogatták. A sportszakosztály, az öregcserkészcsapat, a kongregáció munkájába önkéntesen kapcsolódhattak be a tagok.

A növendékek egyéni napirendjükben, szabadidejük eltöltésében – a házi rend szabályait betartva – teljes szabadságot kaptak. Este 9 órától az épületben teljes szilencium volt, 10 órakor pedig kapuzárás. Utóbbtól eltérni csak előzetes írásbeli engedéllyel lehetett, megsértése – ismétlődés esetén – kizárással is járhatott.

A soproni kollégiumban az 1948. június 16-i államosításig évente 40-50 fő kapott elhelyezést. Első igazgatója 1928–36 között *Koszterszitz József* volt. Őt követte az államosításig *Gacs János*. A diákokkal való mindennapos kapcsolatban az első időszakban *Élő*, majd *Németh* atya, prefektusok játszottak jelentős szerepet.

Dr. Illyés Benjamin

okl. erdőmérnök

Részlet a szerzőnek a főiskolai (egyetemi kari) hallgatók szálláshelyzetét a soproni áttelepüléstől 1958-ig terjedő időszakot áttekintő tanulmányából. A cikk egy változata a kanadai kollégák időszaki kiadványa, a Kapocs 2014/1. számában jelent meg.

(Folytatjuk)

Az egykori kollégium épülete ma